

Samenwerken voor Gezondheid

Kadernotitie Gezondheidsbeleid Walcheren 2018 - 2021

Inhoud

1. Samenvatting.....	3
2. Inleiding.....	4
3. Speerpunten Gezondheidsbeleid Walcheren.....	5
3.1. Speerpunt Gezond Gewicht	5
3.2. Speerpunt: Verantwoord Alcoholgebruik en Preventie Genotmiddelen.....	7
3.3. Speerpunt Gelukkig en Vitaal Wonen	9
3.4 Conclusie	11
4. Financiering, uitvoering en Evaluatie	12
4.1 Financiering en uitvoering.....	12
4.2 Evaluatie	15
Bijlage I: Actuele Ontwikkelingen.....	16
Bijlage II: Actuele aandachtsgebieden	18

1. Samenvatting

Het landelijke beleid geeft de kaders aan voor het gemeentelijke beleid. Hieruit voortvloeiend zijn in de Walcherse nota 'Samenwerken voor gezondheid 2013-2016' een drietal speerpunten leidend geweest voor de afgelopen beleidsperiode:

- Gezond gewicht – preventie van overgewicht
- Verantwoord alcoholgebruik en preventie genotmiddelen
- Gelukkig en vitaal wonen – preventie van depressie en eenzaamheid

De Walcherse gemeenten willen blijven investeren in gezond gedrag en in het voorkomen en terugdringen van de ziektelast. Op basis van de evaluatie van de afgelopen beleidsperiode en in navolging van het landelijk beleid worden de drie speerpunten van de nota 'Samenwerken voor Gezondheid 2013 -2016' meegenomen naar de komende vier jaar. Een toevoeging is gedaan binnen het speerpunt *Gelukkig en Vitaal Wonen*, waarbij *volwassenen* zijn toegevoegd aan de doelgroep.

Er is nog steeds een stijging onder kinderen, jongeren en volwassenen¹ met (ernstig) overgewicht. Onder ouderen² wordt daarentegen een daling gerapporteerd. Positief valt op dat zowel volwassenen als ouderen op Walcheren veel actiever zijn dan leeftijdsgenoten buiten Walcheren. Het aantal jongeren dat binge drinkt is afgenomen. Alcoholgebruik onder volwassenen is afgenomen en onder ouderen is alcoholgebruik niet verder gestegen. Door een veranderde meetmethode is softdrugsgebruik onder jongeren niet vergelijkbaar met eerdere cijfers. Het aantal jongeren met suïcidegedachten is licht gestegen, er zijn meer volwassenen met een risico op depressie en angststoornis en meer ouderen voelen zich (ernstig) eenzaam.

Naast het volgen van de landelijke inzet, geven de trends, die uit de gezondheidscijfers naar voren komen, voldoende aanleiding om in Walcheren op deze speerpunten in te blijven zetten. Waarbij de gemeenten o.a. inzetten op het onderzoeken of en hoe een negatieve trend gestopt kan worden en hoe gemeenten deze vanuit preventief oogpunt positief kunnen beïnvloeden. Daarnaast blijven de Walcherse gemeenten inzetten op collectieve preventie activiteiten gericht op o.a. kennis vergroten, vroegsignalering en weerbaarheid. De activiteiten worden periodiek geëvalueerd, in gesprek met lokale (uitvoerings)partners, waarbij er de nodige aandacht is voor actuele ontwikkelingen en indien nodig bijgestuurd wordt. Aan het eind van de beleidsperiode 2018-2021 wordt het gezondheidsbeleid op basis van de monitorgegevens geëvalueerd.

¹ Volwassenen: leeftijdscategorie 19 - 64

² Ouderen: leeftijdscategorie 65-plussers

2. Inleiding

“Het gaat de goede kant op met de gezondheid in Nederland, ondanks de nog grote uitdagingen. De gunstige ontwikkelingen en internationale consensus over de aanpak geven alle aanleiding om geen grote beleidswijzigingen door te voeren, maar het huidige beleid juist met kracht voort te zetten.” Zo introduceert de minister van volksgezondheid in 2015 de nieuwe landelijke nota gezondheidsbeleid. Het trendscenario van de Volksgezondheid Toekomst Verkenning die verscheen in juli 2017 stelt dat het goed gaat met de gezondheid in Nederland. Dankzij de verbeterde zorg en preventie is de levensverwachting sterk gestegen. Landelijk lijkt een aantal trends in leefstijl gunstig: het aantal volwassen rokers en drinkers daalt en overgewicht lijkt onder bepaalde doelgroepen niet langer toe te nemen. Jongeren zijn later gaan drinken en roken, al is het aantal jongeren dat heel veel drinkt onverminderd hoog. Daar staat tegenover dat het aantal mensen met ouderdomsziekten zoals dementie sterk toeneemt. De belangrijkste oorzaken van ziekte en sterfte zijn roken, dementie, overgewicht en weinig bewegen.

Op grond van de Wet publieke gezondheid brengen gemeenten elke vier jaar een lokale gezondheidsnota uit. Op basis van de evaluatie van de afgelopen beleidsperiode en in navolging van het landelijk beleid worden de speerpunten van de Walcherse nota ‘Samenwerken voor gezondheid 2013-2016’ meegenomen naar de komende vier jaar. De doelstellingen en speerpunten zijn nog steeds relevant, en er kan veel gezondheidswinst worden behaald op de huidige speerpunten. De uitwerking dient aangepast te worden op de actuele ontwikkelingen. De huidige kadernotitie is daarom een actualisatie van het gezondheidsbeleid dat wordt gevoerd op Walcheren. Per speerpunt is beschreven op welke manier de afgelopen periode is ingezet om de doelstellingen binnen deze speerpunten te behalen. Vervolgens is de vertaalslag naar de lokale gezondheidssituatie gemaakt aan de hand van cijfers uit de GGD gezondheidsmonitor en de Jeugdmonitor. Er is bekeken wat het trendscenario is op de specifieke gebieden. Concluderend worden de kaders gesteld waarbinnen de komende beleidsperiode verder richting wordt gegeven aan de uitvoering. Afstemming hierover vindt plaats met inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

Veranderingen in regelgeving, talrijke initiatieven van organisaties om ons heen, ontwikkelingen in de samenleving en in de zorg maken het noodzakelijk dat we voortdurend alert zijn en nagaan of we als gemeente nog wel de goede dingen doen. Het is daarom van belang dat we goede kaders hebben waarin we flexibel kunnen opereren. De kaders zijn in deze kadernotitie geschetst. In de bijlagen worden de actuele ontwikkelingen ([Bijlage I](#)) en aandachtsgebieden ([Bijlage II](#)) uiteengezet die, naast hiergenoemde speerpunten, van invloed zijn op of deel uitmaken van het bestaande beleid.

3. Speerpunten Gezondheidsbeleid Walcheren

1. **Gezond Gewicht**

(Preventie van overgewicht)

- a. Het aantal kinderen en jongeren met overgewicht laten dalen en het aantal volwassenen en ouderen met overgewicht niet verder laten stijgen.

2. **Verantwoord Alcoholgebruik en Preventie Genotmiddelen**

(Preventie van alcohol en drugs)

- a. Het aantal jongeren onder de 18 jaar dat alcohol drinkt terug dringen en het alcoholgebruik onder ouderen niet verder laten stijgen.
- b. Het aantal jongeren dat hard- en softdrugs gebruikt terug dringen.

3. **Gelukkig en Vitaal Wonen**

(Preventie van depressie en eenzaamheid)

- a. Het aantal jongeren, volwassenen en ouderen dat depressief is niet verder laten stijgen.
- b. Het aantal ouderen dat eenzaam is niet verder laten stijgen.

3.1. Speerpunt Gezond Gewicht

Preventie van overgewicht

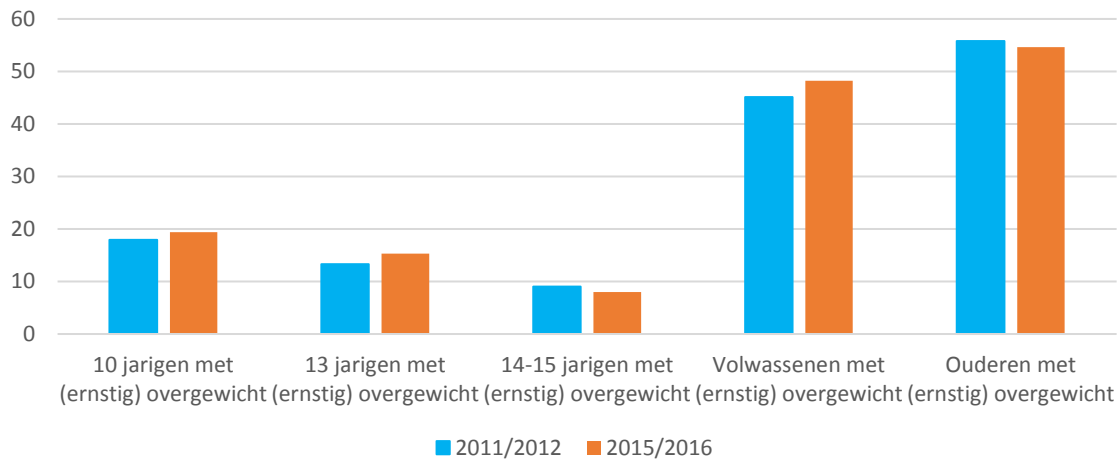
Wat hebben we gedaan?

Binnen het speerpunt *Gezond Gewicht* lag de focus in de afgelopen periode op het voldoende laten bewegen van de inwoners. De beweegactiviteiten zijn voornamelijk vanuit het sportbeleid uitgevoerd. In de vorige periode hebben de gemeenten Vlissingen en Middelburg met het NASB (Nationaal Actieplan Sport en Bewegen) ingezet op recreatief bewegen voor ouderen waar vooral het samen bewegen en ontmoeting centraal stond. Het NASB is afgerond en de veelbelovende activiteiten zijn, waar mogelijk, overgedragen aan lokale partijen. Gemeente Veere heeft o.a. ingezet op de sport doe-mee pas, waarmee inwoners gratis kennis kunnen maken met beweegactiviteiten. In alle Walcherse gemeenten is ingezet op een aansprekend sport- en beweegaanbod voor iedereen. Voor jeugd is met SCOOlSport ingezet op een gezonde leefstijl en via het Jeugdsportfonds is een lidmaatschap van een sportclub voor iedere jongere (beter) haalbaar. Naast sportactiviteiten is ook gezonde voeding aandachtspunt geweest op Walcheren. Op verschillende scholen hebben bijvoorbeeld projecten omtrent gezond eetgedrag door middel van een moestuinproject of de gezonde schoolkantine aandacht gekregen.

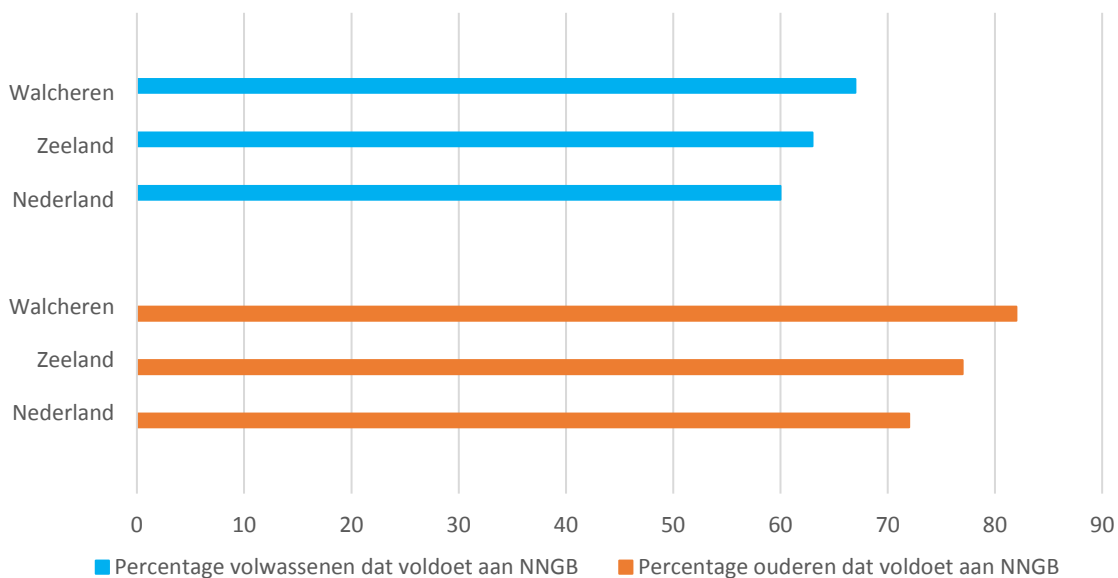
Hoe hebben we het gedaan?

Onder veel leeftijdsgroepen neemt het aantal gevallen van (ernstig) overgewicht nog steeds toe op Walcheren. Een minimale daling van 1% wordt gerapporteerd onder 14/15-jaringen. Het percentage volwassenen met (ernstig) overgewicht laat een lichte stijging zien, terwijl bij ouderen een kleine afname is van overgewicht. Dit laatste is in contrast met Zeeuwse en landelijke cijfers waar een toename van (ernstig) overgewicht onder ouderen wordt gerapporteerd. Opvallend is ook dat zowel meer volwassenen als ouderen op Walcheren voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) in vergelijking met Zeeuwse en Landelijke cijfers. Dit betekent dat Walcherse volwassenen en ouderen actiever zijn dan leeftijdgenoten buiten Walcheren.

Overgewicht op Walcheren

Nederlandse Norm Gezond Bewegen*

*NNGB = minstens vijf dagen per week een half uur matig-intensief lichamelijk bewegen

Hoe gaan we verder?

Vanuit het sportbeleid wordt zorg gedragen voor goede sportfaciliteiten in de gemeenten, worden beweegactiviteiten geïnitieerd en wordt geprobeerd om voor iedereen een passend sport- en beweegaanbod te hebben en te houden. Verder wordt het aanbod op diverse manieren bekendgemaakt aan inwoners. Jeugdigen van minima kunnen een beroep blijven doen op het Jeugdsportfonds om zo de financiële drempel weg te nemen. De Walcherse gemeenten willen blijvend aandacht voor bewegen en de omgeving waarin dat gebeurt, zodat inwoners op een natuurlijke manier in het dagelijks leven voldoende bewegen. Inwoners hebben verder de keuze om recreatief of sportief deel te nemen aan activiteiten of verenigingen. Alle drie de gemeenten nemen deel aan de structurele regeling "[Brede impuls combinatiefuncties](#)".

In de gemeente Veere is ook aandacht voor het toerisme als het gaat om sport. Onze natuurlijke omgeving biedt veel uitdagingen voor sport en bewegen. Verdergaande samenwerking met sport-, welzijns-, onderwijs-, ruimtelijk- en milieubeleid, maar ook met ondernemers en de inwoners in de wijken en kernen zelf op dit thema blijft nodig. Behalve aandacht voor bewegen is er ook blijvend aandacht voor gezonde voeding. Zo wordt in de gemeente Middelburg in samenwerking met de diverse partijen ingezet op het aanleggen van nieuwe moestuinen. In gemeente Vlissingen zal het sportbeleid zich de komende periode met name richten op het gericht inzetten van sportinterventies op inactieve groepen, bijvoorbeeld door het monitoren (o.a. BMI en sportparticipatie) van basisschoolleerlingen.

3.2. Speerpunt: Verantwoord Alcoholgebruik en Preventie Genotmiddelen

Preventie van alcohol en drugs

Wat hebben we gedaan?

De Walcherse gemeenten voeren samen met samenwerkingspartners zoals Indigo verschillende preventieactiviteiten uit met betrekking tot genotmiddelen. Zo leggen zij *straatcontacten* met jongeren met een riskante levensstijl waarbij zij hen informeren en adviseren op dit gebied. Daarnaast ondersteunen zij scholen met de 'Gezonde School en Genotmiddelen'-aanpak; een schoolpreventieprogramma over alcohol, roken en drugs. Hieronder vallen lessen, schoolbeleid omtrent genotmiddelen en voorlichting aan leerlingen, docenten en ouders.

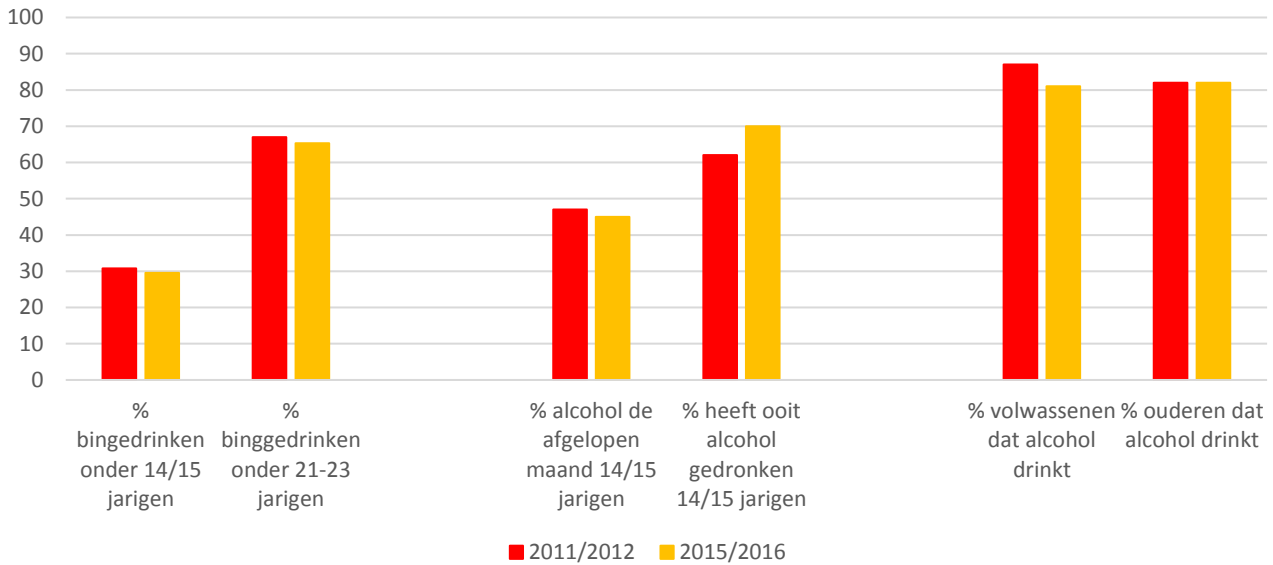
Tevens hebben de Walcherse gemeenten de afgelopen 4 jaar deelgenomen aan het Zeeuwse Jeugd en Alcohol project 'Laat Ze Niet (Ver)Zuipen'(LZNV). Onder de vlag van LZNV zijn Zeeuws, regionaal en lokaal activiteiten uitgevoerd om kennis over de risico's van alcohol en genotmiddelen te vergroten.

Hoe hebben we het gedaan?

Conform de landelijke cijfers is in Zeeland de startleeftijd waarop jongeren beginnen met het drinken van alcohol omhoog gegaan. Opvallend is daarom dat het aantal 14/15-jarigen dat aangeeft ooit te hebben gedronken, is toegenomen. De cijfers van de GGD laten daarentegen een gunstige tendens zien met betrekking tot binge drinken; zowel onder de groep 14/15-jarigen als onder 21 tot 23-jarigen is dit afgenomen.

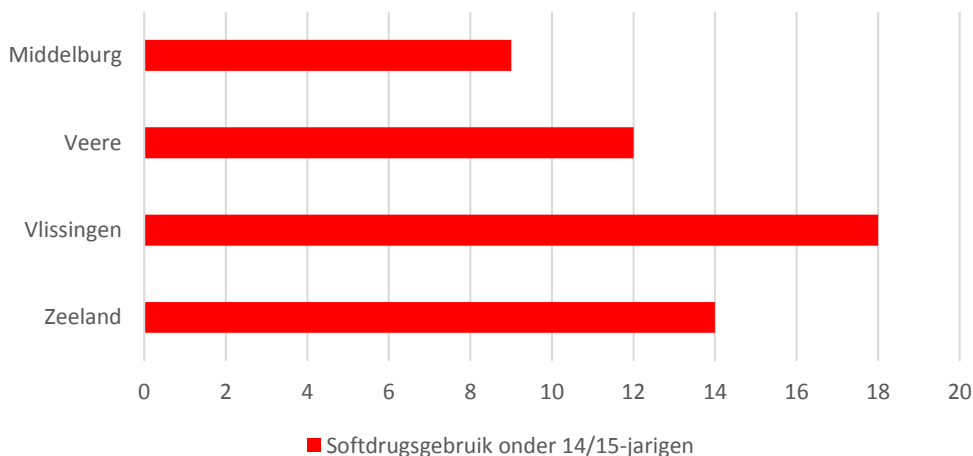
In lijn met de trend van voorgaande jaren is het aantal volwassenen dat drinkt opnieuw licht gedaald. Het aantal zware en overmatige drinkers is significant afgenomen op Walcheren. De groei in het aantal ouderen dat drinkt is gestagneerd vanaf 2012. 82% van de ouderen drinkt alcohol, in vergelijking met 76% in 2010. Toch ligt dit nog boven het Zeeuws en landelijk gemiddelde. Onder hen is 5% zware drinker.

Alcoholgebruik op Walcheren

Helaas zijn door een veranderde meetmethode cijfers omtrent softdrugsgebruik niet te vergelijken met eerdere metingen. Van de 14/15- jarigen in gemeente Middelburg geeft 91% aan geen softdrugs te gebruiken en in gemeente Veere is dit 88%, waarmee beide gemeenten het beter doen dan het Zeeuws gemiddelde van 86%. Gemeente Vlissingen zit hier iets onder met 82%. Het aantal jongeren in de leeftijdscategorie 20 -23 dat aangeeft drugs te hebben gebruikt in de afgelopen maand, is gedaald van 9% naar 7%.

Softdrugsgebruik op Walcheren

Hoe gaan we verder?

Ondanks dat het percentage alcoholgebruikers en overmatige tot zware drinkers onder jongeren en volwassenen is gedaald, blijft een integrale samenwerking nodig. De Walcherse gemeenten hebben dan ook ingestemd met het continueren van de aanpak Jeugd en Alcohol campagne 'Laat Ze Niet (ver)Zuipen' (LZNV). Voor de komende beleidsperiode is vooral van belang om naast voorlichting en

educatie in te zoomen op naleving en handhaving. Uit onderzoek blijkt namelijk dat het naleefgedrag van alcoholverstrekkers een aandachtspunt is.

Verder wordt de doelgroep van LZNV uitgebreid, al wordt per gemeente bekeken waar het zwaartepunt moet liggen. Interventies richten zich met name op jongeren tot 18 jaar, terwijl de hersenen doorgroeien tot het 24^e levensjaar. Er zal daarom ook aandacht worden besteed aan jongeren tussen de 18 en 24 jaar. Ten tweede wordt ingezet op alcoholpreventie binnen gezinnen met een lage sociaal economische status (SES), waarbij de onderliggende problematiek het uitgangspunt is. Daarnaast verdient alcoholgebruik onder ouderen extra aandacht. De afgelopen beleidsperiode is vooral gefocust op problematisch alcoholgebruik onder de jongere generatie, terwijl voor ouderen de gevolgen groter kunnen zijn. Op oudere leeftijd verdraagt het lichaam de alcohol namelijk slechter en leidt dezelfde hoeveelheid alcohol (in vergelijking met jongere leeftijd) tot hogere bloedspiegels, lagere tolerantie en snellere intoxicatie en orgaanschade.

Binnen de voorlichtingsactiviteiten zal ook weer aandacht zijn voor drugs. Er wordt ingezet op nauwere samenwerking met elkaar en met lokale partijen. Dit is onder andere uitgewerkt in een preventie- en handavingsplan voor 2014-2018. Dit plan zullen de Walcherse gemeenten naar verwachting in 2018 actualiseren. Ook weerbaarheid en vroegsignalering spelen een belangrijke rol in alcohol- en middelengebruik en hier zal dan ook blijvend op worden ingezet.

3.3. Speerpunt Gelukkig en Vitaal Wonen

Preventie van depressie en eenzaamheid

Wat hebben we gedaan?

Binnen het speerpunt *Gelukkig en Vitaal Wonen* zijn activiteiten ingezet om ontmoetingen tussen inwoners te stimuleren. Eenzaamheid is een belangrijk aandachtspunt geweest binnen de afgelopen beleidsperiode. Verschillende samenwerkingspartners hebben ontmoetingsplekken en activiteiten gerealiseerd. In gemeente Vlissingen heeft vanaf 2014 tot 2016 het project 'Aan de buurt' plaatsgevonden waarbij ouderen boven 74 jaar die nog niet in beeld waren bij zorg- en hulpverleningsorganisaties persoonlijk werden benaderd in het kader van vroegsignalering. Het project was erop gericht om kwetsbare ouderen op te sporen, concrete hulp en ondersteuning te bieden en hen te verbinden met het (sociale) netwerk in de wijk. In gemeente Veere zijn specifieke welzijnsactiviteiten ontwikkeld door de Stichting Welzijn Veere om mensen bij elkaar te brengen. Bij jongeren was er door verschillende samenwerkingspartners specifiek aandacht voor (cyber)pesten en specifieke weerbaarheidstrainingen. Ook werden binnen dit speerpunt verschillende activiteiten georganiseerd om de zelfredzaamheid van inwoners te vergroten, zoals valpreventie voor ouderen.

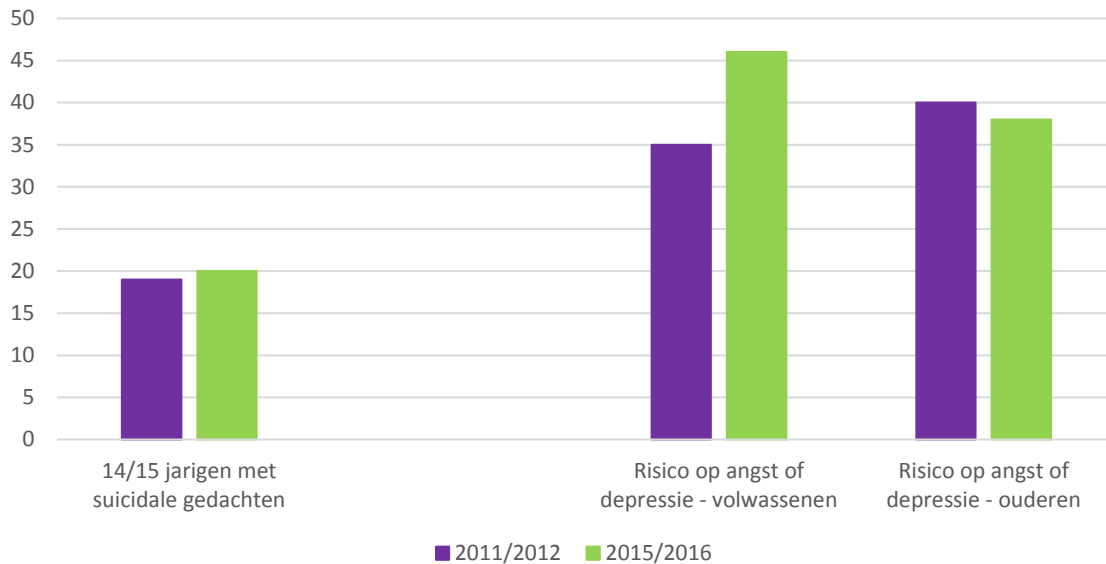
Hoe hebben we het gedaan?

Sinds 2007 zijn er steeds minder jongeren die aangeven dat ze wel eens gepest zijn. Onder Zeeuwse middelbare scholieren van het derde leerjaar is het aantal gepeste jongeren in de periode van 2007 tot en met 2015 zelfs bijna gehalveerd. Suïcidale gedachten onder 14/15-jarigen zijn met 1% toegenomen. GGD Zeeland rapporteert dat 46% van de volwassenen op Walcheren een risico heeft op een angststoornis of depressie, 7% van hen heeft een hoog risico. Deze stijging is ook te zien in de rest van Zeeland en komt tevens overeen met landelijke cijfers.

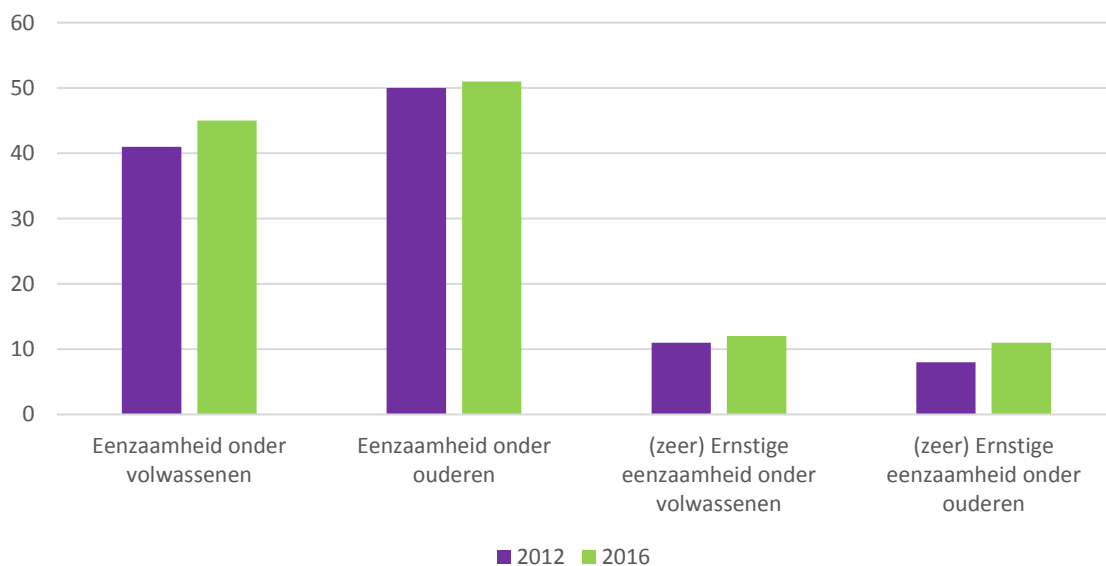
In tegenstelling tot Zeeuwse en landelijke cijfers is de groep ouderen op Walcheren met risico op depressie en angststoornis niet toegenomen en is zelfs een trendbreuk waarneembaar. Opvallend is

ook dat ouderen zich significant minder sociaal onveilig voelen. Daarentegen voelt 51% van de ouderen op Walcheren zich eenzaam en is het percentage (zeer) ernstig eenzame volwassenen en ouderen toegenomen.

Depressie en Angst Op Walcheren

Eenzaamheid op Walcheren

Hoe gaan we verder?

In de beleidsperiode 2018-2021 is het van belang dat het speerpunt Gelukkig en Vitaal Wonen gehandhaafd blijft. Samen met vrijwilligersorganisaties en Indigo Zeeland wordt er een plan ontwikkeld om psychische problemen eerder te signaleren en de nadelige gevolgen te beperken. Binnen het gezondheidsbeleid zal ook aandacht zijn voor (cyber)pesten, kinderen in echtscheidingsituaties, opvoeden en zo lang mogelijk vitaal en zelfredzaam deelnemen aan het maatschappelijke verkeer. Hiervoor zal steeds afstemming zijn met andere beleidsterreinen en waar mogelijk ook met de doelgroepen zelf. Ook zal onderzocht worden welke innovatieve methoden ingezet kunnen worden om inwoners te bereiken. In gemeente Veere worden ouderen met het project SAIL (Stay Active and Independent for Longer) actief benaderd om mee te werken aan vitaal ouder worden. In gemeente Vlissingen zal opnieuw invulling worden gegeven aan het project 'Aan de

buurt'. In gemeente Middelburg is er binnen het project De Vitale Revolutie aandacht voor initiatieven die bijdragen aan 'zinnig leven en werken' en de vitale werknemer. Binnen het speerpunt Gezond en Vitaal Wonen, zal ook aandacht zijn voor de verdere versterking, in preventieve zin, van de acute zorgketen. De Walcherse gemeenten zijn sinds 2017 officieel aangesloten bij het burgerhulpnetwerk van [HartVeiligWonen](#) (HVW). Met HartVeiligWonen streven de gemeenten ernaar om de komende jaren te komen tot een dekkend netwerk van getrainde vrijwilligers en beschikbare AED's. De gemeenten stimuleren inwoners om zich aan te melden bij HVW. Gemeente Veere streeft er daarbij naar om minimaal 1 AED per kern te hebben die is aangesloten bij het netwerk en 24/7 bereikbaar is. De gemeente Middelburg en Vlissingen gaan vooral uit van reeds aanwezige AED's.

3.4 Conclusie

Gemeenten hebben de taak om de gezonde leefstijl van hun bevolking te bevorderen. De meeste gezondheidswinst is nog steeds te behalen door te richten op de landelijke speerpunten op het gebied van (ernstig) overgewicht, diabetes, roken, overmatig alcoholgebruik, eenzaamheid en depressie. Door middel van de gestelde kaders binnen het lokale gezondheidsbeleid is hier de afgelopen beleidsperiode invulling aan gegeven. Uit de cijfers blijken er verschillende positieve trends. Op het speerpunt *Gezond Gewicht* zien we bijvoorbeeld dat het aantal Walcherse volwassenen en ouderen dat voldoet aan de NNGB boven het Zeeuws en landelijk gemiddelde ligt. Ook zien we een afname van overgewicht bij de doelgroep ouderen. Daar staat tegenover dat gevallen van (ernstig) overgewicht onder jongeren en volwassen blijven toenemen en is de groep inwoners op Walcheren met overgewicht groot. Op het speerpunt *Verantwoord Alcoholgebruik en Preventie Genotmiddelen* zijn verschillende gunstige trends te zien onder meerdere doelgroepen, maar ook op dit punt valt, voornamelijk onder jongeren, nog veel winst te behalen. Op het speerpunt *Gelukkig en Vitaal Wonen* is te zien dat het aantal jongeren dat weleens gepest is sinds 2015 is gedaald, maar zijn verder weinig positieve trends waarneembaar en lijken de problematische trends te stijgen.

Hoewel er dus positieve trends zichtbaar zijn, blijft toch nog steeds veel gezondheidswinst te behalen op de speerpunten *Gezond Gewicht*, *Verantwoord Alcoholgebruik en Preventie Genotmiddelen* en *Gelukkig en Vitaal Wonen*. De Walcherse gemeenten willen hier vanuit gezondheidsbeleid dan ook de komende jaren op blijven inzetten met vooral collectieve preventie activiteiten gericht op vroegsignalering, vergroten van kennis en daarmee de weerbaarheid.

Voor het bereiken van de gezondheidsdoelstellingen wordt vooral in de uitvoering ook samen gewerkt met andere beleidsterreinen zoals sport, leefbaarheid, ruimte en welzijn. Landelijke programma's zoals Nationaal Programma Preventie, Sport en Bewegen in de Buurt, en landelijke bewustwordingscampagnes ondersteunen gemeenten hierbij. Daarnaast blijven de Walcherse gemeenten aangesloten bij de Zeeuwse aanpak voor Jeugd en Alcohol en wordt op verschillende instapniveaus samengewerkt met [De Vitale Revolutie](#)³ bij het promoten van een gezonde en actieve leefstijl. Ook gaan de gemeenten aan de slag met het verder vormgeven van de [omgevingsgerichte aanpak](#)⁴.

Bij de uitvoering wordt zoveel mogelijk Walchers samengewerkt, maar is er voldoende ruimte voor lokaal maatwerk.

³ De Vitale Revolutie – Toelichting is te vinden in Bijlage I onder punt 1.

⁴ De omgevingsgerichte aanpak – Toelichting is te vinden in Bijlage I onder punt 5

4. Financiering, uitvoering en Evaluatie

4.1 Financiering en uitvoering

Hieronder staat een overzicht en toelichting van de budgetten die direct gekoppeld kunnen worden aan de uitvoering van het lokale gezondheidsbeleid op Walcheren.

Veel activiteiten vinden plaats onder regie en financiering van andere beleidsterreinen (o.a. sport, wmo-jeugd, welzijn, leefbaarheid en milieu) en zijn beschreven in de daarbij horende beleids- (en uitvoerings)plannen. Dit maakt het lastig om een totaal overzicht te maken van de activiteiten en budgetten die het gezondheidsbeleid direct raken. De invulling is bovendien per gemeente verschillend. Hieronder is een overzicht te vinden van relevante activiteiten gelinkt aan de speerpunten van de huidige notitie gezondheidsbeleid. Dit overzicht is niet uitputtend, maar geeft een indicatie van de activiteiten die reeds gepland zijn. Sommige bedragen zijn op moment van schrijven nog niet vastgesteld.

	Financiën			Uitvoering 2018
	Middelburg	Veere	Vlissingen	
Wettelijke taken				
GGD WPG	€ 811.433	€ 372.215	€ 753.431	* Infectieziekten bestrijding * Seksuele gezondheidszorg * Tuberculose Bestrijding * Monitoring en advisering Publieke gezondheid * Medische milieukundige zorg * Activiteiten bij crisis (GROP)
GGD JGZ	€ 877.049	€ 392.081	€ 728.696	* Uitvoeren Basis Taken Pakket JGZ * Verwijsindex Regio Zeeland * Integrale Vroeghulp
Speerpunt Gezond Gewicht				
Sport en bewegen (draagt ook bij aan de doelstellingen onder het speerpunt gelukkig en vitaal wonen)	PM	PM	PM	* Sport en bewegen * Sportstimulering * Sportprojecten * Jeugd sportfonds * Sportaccommodaties/Zwembaden * inzet combinatiefunctionarissen

Bevordering gezonde leefstijl, divers	PM	PM	PM	Per gemeente verschillende invulling: * Middelburg: Vitale Revolutie, inzet combinatiefunctionarissen * Veere: kookworkshops gezonde voeding (ouders en jeugd), SAIL, voorlichting * Vlissingen: kookworkshops (gezond koken met een klein budget), activiteiten in het kader van Gezond in de Stad (Gids, verkleinen van gezondheidsachterstanden in kwetsbare wijken).
<i>Speerpunt Verantwoord Alcoholgebruik en Preventie Genotmiddelen</i>				
Verslavingspreventie	€ 74.002 ¹	€ 36.615 ¹	€ 68.140 ¹	* Voorlichting aan ouders bij Stapavonden, bij ouderavonden of met stands * Voorlichting bij evenementen * Voorlichting aan ouderen bij evenementen voor deze doelgroep * Voorlichting aan jongeren met activiteiten op school * Cursussen voor kwetsbare jongeren (weerbaarheidstraining) * Straathoekwerk - Ondersteuning bieden aan jongeren met vragen/problemen rondom alcohol, drugs, of ggz problematiek en doorleiden naar juiste zorg/ondersteuning. * Onderzoeken op welke manier voorlichting bij huidige generaties aankomt en waar mogelijk alternatieven inzetten.
Jeugd en Alcohol Zeeuwse aanpak	€ 6.280	€ 2.880	€ 5.828	* Coördineren van het opstellen en afstemmen van de Zeeuwse aanpak Laat Ze Niet Verzuipen en inbedden in het gemeentelijk beleid * Partijen verbinden, activiteiten stimuleren * Ondersteunen bij activiteiten en PR versterken
Jeugd en Alcohol Lokale Activiteiten	€ 5.000	€ 5.000	€ 1.000	* Walcherse afstemming van activiteiten o.a. pr, ouderavond en activiteiten om de campagne Laat Ze Niet Verzuipen te ondersteunen.
<i>Speerpunt Gelukkig en Vitaal Wonen</i>				
Aanvullende Diensten GGD	€ 17.200	€ 14.000	€ 38.170	* Opvoedcursussen * Video Hometraining * 18 maandenhuisbezoek eerst geboren kinderen in het gezin

Home-Start Humanitas	PM	€ 4.500	PM	* Ondersteuning opvoeders met hulpvraag. Het vertrouwen van ouders vergroten en sociale relaties versterken.
Zeeland Zonder Zelfmoord	PM	PM	PM	* Gericht op preventie zelfdodingen in Zeeland
Collectieve Preventie GGZ	€ 74.002 ¹	€ 36.615 ¹	€ 68.140 ¹	* Inzet op Eenzaamheid en Depressie * Problematiek omtrent (v)echtscheiding * Sociale weerbaarheid * Preventiesprekuren op VO-scholen. * Activiteiten rondom Mediawijsheid.
Mantelzorgondersteuning (Stichting Manteling)	€ 261.679	€ 167.028	€ 247.406	* Projecten zoals Netwerkcoaches, Koffietijd, Vriendenkring, Maatjesprojecten * Noodfonds voor (bijna) overbelaste mantelzorgers * Cursussen en workshops
Welzijns- en Bewegactiviteiten voor Ouderen	PM	€ 19.000 + budget SAIL	€ 76.100 + budget Aan de buurt	Per gemeente verschillende invulling: * Middelburg: sport en spelactiviteiten jong en oud, Talentenhuis (maatjesproject), buurtbemiddeling. * Veere: welzijnsactiviteiten voor ouderen, burenhulp, Project SAIL (Stay Active and Independent for Longer, gericht op ouderen die thuis wonen), inzet Life style-coach * Vlissingen: Sport en beweegactiviteiten WVO-zorg, Cursussen en workshops (Valpreventie, EHBO), Project Aan de Buurt (Vroegsignalering bij kwetsbare ouderen van 75+)
Overige activiteiten				
De Vitale Revolutie	PM	PM	PM	per gemeente verschillende invulling, draagt bij aan verschillende speerpunten van het gezondheidsbeleid; * Middelburg: Plan van aanpak: https://www.middelburg.nl/Inwoners/Wonen_en_verbouwen/Wijken_en_dorpen/Dauwendaele/De_Vitale_Revolutie ; * Veere zet in op gezonde voeding in het basisonderwijs en bij ouders; * Vlissingen in voorbereiding
Gezond In De Stad	n.v.t.	n.v.t.	€ 38.000	Het verkleinen van gezondheidsachterstanden in kwetsbare wijken.
Deelname HartVeiligWonen	€ 10.455	€ 9.000	€ 5.802	* werven en faciliteren van vrijwilligers en AED's om te komen tot een dekkend netwerk van getrainde vrijwilligers en beschikbare AED's.

¹ Deze bedragen staan dubbel in het financiële overzicht

4.2 Evaluatie

Aan het eind van de periode 2018 -2021 wordt het gezondheidsbeleid geëvalueerd op basis van de cijfers uit de GGD gezondheidsmonitor en de Jeugdmonitor op de volgende indicatoren:

- Algemeen ervaren gezondheid: Ervaren gezondheid
- Gezond gewicht: Beweegnorm en overgewicht
- Verantwoord alcoholgebruik: (startleeftijd) Alcoholgebruik en naleving alcoholverstrekkers.
Soft- en harddrugsgebruik onder jongeren.
- Depressie en Eenzaamheid: Psychische gezondheid (risico op depressie en angststoornis) en eenzaamheid.

Opgemerkt moet worden dat op basis van deze onderzoeken trends en ontwikkelingen gevolgd kunnen worden, maar dat dit geen effectmeting is van het uitgevoerde beleid. Het preventieve gezondheidsbeleid gaat uit van positieve beïnvloeding op de verschillende speerpunten. Er zijn echter vele andere factoren die invloed hebben op het gedrag, de leefstijl en het welbevinden van burgers.

Bijlage I: Actuele Ontwikkelingen

1. De Vitale Revolutie (DVR)

In de Zeeuwse regio ligt er een stevige en urgente uitdaging om de vergrijzing, de daaraan gekoppelde sterk stijgende ziektekosten en de leefbaarheid en gezondheid (beleving) van inwoners integraal aan te pakken. De Walcherse gemeenten gaan op verschillende instapniveaus samenwerken met De Vitale Revolutie. De Vitale Revolutie stimuleert de samenwerking tussen verschillende levensdomeinen (fysiek, sociaal, zingeving, financieel en mentaal) en de mogelijkheden van samenwerkingsverbanden volgens de triple helix (overheid, ondernemers en onderwijs). De Commissie Balkenende noemt DVR in zijn rapport als goed initiatief. Door gebruik te maken van alle inzichten, hulpmiddelen en methoden die op andere locaties al tot resultaat hebben geleid, is de ambitie dat de gezonde keuze, de gemakkelijke keuze gaat worden. De gemeenten op Walcheren hebben alle drie een ambitie met DVR en zullen hun plan uitvoeren om de inwoners duurzaam en langer vitaal te laten zijn.

2. Gezond In De Stad (GIDS)

Sinds 2014 ontvangt gemeente Vlissingen Gezond in de stad (GIDS) middelen vanuit het VWS. Het doel dat het landelijke stimuleringsprogramma Gezond In... beoogt, is om gezondheidsachterstanden in kwetsbare wijken terug te dringen. Voorwaarden voor de inzet van GIDS gelden is een lokale, integrale aanpak van gezondheidsachterstanden. De achterliggende gedachte is dat juist gemeenten gezondheidsverschillen effectief kunnen verkleinen, samen met lokale partijen en met een actieve rol voor de inwoners zelf. De afgelopen periode zijn dankzij GIDS verschillende projecten op het gebied van sport, gezonde voeding, weerbaarheid en informatieactiviteiten gerealiseerd. Het eerste instantie vierjarig programma is met vier jaar verlengd, waardoor gemeente Vlissingen zich nog eens vier jaar kan inzetten om gezondheidsverschillen in kwetsbare wijken te verkleinen.

3. Gezondheidstoerisme

Gemeente Veere is actief met het Stimuleringsprogramma Gezondheidstoerisme Veere 2016-2018. Daarmee zet Veere zich in voor toeristen en inwoners met een programma rond het thema Healthy Region. Nieuwe initiatieven van ondernemers rond gezondheid in gemeente Veere worden ondersteund en onder de aandacht gebracht. Inwoners en toeristen worden gestimuleerd gebruik te maken van de bestaande mogelijkheden in de natuur zoals fiets- en wandelroutes, het duingebied, de zee en het strand. Ook is er aandacht voor sportactiviteiten voor mensen met een beperking.

4. Commissie Toekomstige Zorg Zeeland

Op 1 april 2015 startte de Commissie Toekomstige Zorg Zeeland (CTZZ). Door de demografische ontwikkelingen en de druk op voorzieningen en zorg in Zeeland is aan de CTZZ gevraagd om een visie te formuleren op toekomstbestendige zorg in de provincie en een schets te maken van hoe de zorg er in 2025 uit ziet.

5. Integrale en Omgevingsgerichte Aanpak

Gemeenten moeten, volgens het huidige kabinet, blijvend aandacht hebben voor preventie en gezondheidsbevordering en dan vooral in verbinding met andere gemeentelijke domeinen. De nieuwe Wmo gaat ervan uit dat burgers zelf meer aan zet zijn en dat gemeenten meer faciliterend dan uitvoerend gaan werken. Het Rijk stimuleert tevens een integrale aanpak van gezondheidsbevordering met nieuwe wet- en regelgeving. De nieuwe Omgevingswet bijvoorbeeld maakt het gemeenten en provincies mogelijk om expliciet en vroegtijdig gezondheid en (fysieke) veiligheid te betrekken bij ruimtelijke planvorming. De inwerkingtreding van de wet wordt niet eerder verwacht dan 2019. De komende jaren zullen gemeenten al wel experimenteren met een nieuwe aanpak.

6. Brede impuls combinatiefuncties

Deze regeling is een belangrijk onderdeel van het programma “Sport en bewegen in de buurt” van het rijk, dat uiteindelijk moet leiden tot meer sportdeelname en tot een gezonde en actieve leefstijl. Deze impulsregeling bestaat sinds 2012 en is een vervolg op de Impuls brede scholen, sport en cultuur die per 2008 in werking is getreden. In het kader van deze impuls kunnen combinatiefuncties worden ingezet voor onderwijs, sport en cultuur en sinds zeer recent ook om verbindingen te leggen tussen sport- en beweegaanbieders, scholen, zorg- en welzijnsinstellingen en het bedrijfsleven.

Bijlage II: Actuele aandachtsgebieden

Binnen het gezondheidsbeleid wordt structureel ingezet op het bewaken, beschermen en het bevorderen van de gezondheid van inwoners van Walcheren. De komende beleidsperiode wordt daarnaast ingezet op actuele aandachtsgebieden.

1. Gezondheidsbevordering Statushouders

Gemeenten krijgen van het Rijk extra geld per vergunninghouder die zij huisvesten. Gemeenten kunnen deze middelen vrij besteden aan posten genoemd in het uitwerkingsakkoord. Preventie, jeugdgezondheidszorg en infectieziektebestrijding worden daarin expliciet genoemd. De komende beleidsperiode worden hierin onderbouwde keuzes gemaakt.

2. Mediawijsheid (Sociale Media)

De online wereld is voor kinderen en jongeren leuk en snel. Het is een onuitputtelijke bron van informatie en advies en een ontmoetingsplek waar contacten razendsnel zijn gelegd. Deze online wereld kent echter ook risico's. Cyberpesten, sexting, grooming en gameverslaving kunnen allemaal grote gevolgen hebben voor de slachtoffers. Ouders, professionals maar ook jongeren zelf worstelen hiermee. Eind 2016 is met het symposium 'kwetsbaar online' het startsein gegeven voor een gezamenlijk aanpak om er voor te zorgen dat kinderen en jongeren veilig online kunnen zijn en goede keuzes maken. De Walcherse gemeenten nemen binnen dit aandachtsgebied al deel aan de pilot 'kwetsbare meiden' en gaan de komende periode onderzoeken op welke wijze ze nog verder kunnen bijdragen aan mediawijsheid.

3. Opvoeden en Echtscheiding

Gemeenten hebben de taak om regie te voeren op prenatale zorg als ook in het op laten groeien van kinderen in een gezonde en veilige omgeving en ondersteunen van ouders waar nodig. Via de website van Porthos stellen de Walcherse gemeenten informatie laagdrempelig beschikbaar, die nodig is voor (aanstaande) ouders, van kinderwens tot zwangerschap, geboorte en opvoeding. In de komende periode willen de gemeenten verder inzoomen op (pre-)natale zorg met aandacht voor het 18-maanden huisbezoek en echtscheidingen. Aangezien 1 op de 3 relaties tegenwoordig eindigt in een scheiding, zijn er steeds meer kinderen die met deze ingrijpende gebeurtenis te maken krijgen. Een Zeeuwse werkgroep onderzoekt het onderwerp (v)echtscheidingen en komt met adviezen hoe ouders te ondersteunen in deze periode. Met samenwerkingspartner Indigo Zeeland wordt opnieuw ingezet op kinderen in risicovolle/echtscheidingssituaties.

4. Versterking van de Keten Acute Zorg/ HartVeiligWonen

Sinds eind 2016 zijn de Walcherse gemeenten officieel aangesloten bij de georganiseerde vrijwillige hulpverlening HartVeiligWonen. HartVeiligWonen werft en faciliteert vrijwilligers en AED's voor reanimatie binnen 6 minuten in heel Nederland. De gemeenten spannen zich de komende periode in om in samenwerking met HartVeiligWonen, actieve vrijwilligers, wijkteams, AED-houders en andere lokale partijen op termijn te komen tot een dekkend netwerk van getrainde vrijwilligers en beschikbare AED's. Zodra er bij de centrale meldkamer (112) een melding binnenkomt voor een reanimatie wordt er direct via HartVeiligWonen een bericht verzonden naar de burgerhulpverleners die geregistreerd zijn bij HVW en die in de buurt van het incident zijn om hulp te verlenen. Naast het werven en faciliteren, verzorgt HVW ook de nazorg, na het verlenen van hulp.

5. Zeeland Zonder Zelfmoord

In Zeeland vinden er per jaar meer zelfmoorden plaats dan gemiddeld in Nederland. Suïcide wordt gezien als een complex maatschappelijk probleem. Mensen met suïcidaliteit hebben meestal niet alleen te maken met psychische problematiek maar ook met problemen op het gebied van werken, wonen, relaties, zingeving en somatiek. Hulp bij suïcidaliteit is dan ook een verantwoordelijkheid van vele partijen. Het doel van het suïcidepreventieproject Zeeland Zonder Zelfmoord richt zich op een

daling in het aantal suïcides en suïcidepogingen en een gecoördineerde en gezamenlijke aanpak gericht op suïcidepreventie bewerkstelligen.